

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työterveyshuoltolain 3 §:n muuttamisesta (HE 259/2020 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut (etäkuuleminen):

- hallitussihteeri Kaisu Ahtola, sosiaali- ja terveysministeriö
- lääkintöneuvos Kristiina Mukala, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitusneuvos Elise Pekkala, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtaja Eva Helaskoski, Työterveyslaitos
- kehittämisasiantuntija Hanna Häkkinen, Suomen Fysioterapeutit ry
- puheenjohtaja Pilvi Österman, Suomen Työterveyshoitajaliitto ry
- puheenjohtaja Anniina Anttila, Suomen Työterveyslääkäriyhdistys ry

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- Akava ry
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- KT Kuntatyönantajat
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- STTK ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen Psykologiliitto ry
- Työeläkevakuuttajat TELA ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työterveyshuoltolakia. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelmaan on kirjattu vuosille 2020–2022 kuntoutuksen kehittäminen kuntoutuksen uudistamiskomitean työn pohjalta. Ehdotetulla lailla toteutettaisiin komitean ehdotus työterveyshuollon ammattihenkilön määritelmän muuttamisesta. Työterveyshuoltolakia esitetään muutettavaksi siten, että työterveyshuollon toteuttamiseen vaadittavan koulutuksen suorittaneista fysioterapeuteista tulisi työterveyshuollon ammattihenkilöitä, kun nämä nykyisin ovat työterveys-

Valiokunnan mietintö StVM 10/2021 vp

huollon asiantuntijoita. Esityksen tavoitteena on parantaa edellytyksiä moniammatilliseen yhteistyöhön työterveyshuollossa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan, että työterveyshuollon toteuttamiseen vaadittavan koulutuksen suorittaneet fysioterapeutit muutetaan työterveyshuollon asiantuntijoista työterveyshuollon ammattihenkilöiksi. Tavoitteena on joustavoittaa työterveyshuollon toimintaa, vähentää rakenteellista jäykkyyttä ja luoda mahdollisuuksia uusille käytännöille sekä parantaa moniammatillisen ja monitieteisen toimintatavan edellytyksiä työterveyshuollossa. Esitys perustuu sosiaali- ja terveysministeriön asettaman kuntoutuksen uudistamiskomitean valmistelemiin ehdotuksiin. Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena ja kannattaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Voimassa olevan työterveyshuoltolain perusteella työterveyshuollon ammattihenkilöitä ovat työterveyslääkärit ja työterveyshoitajat. Työterveyshuoltolain mukaan työnantajan tulee käyttää riittävästi työterveyshuollon ammattihenkilöitä ja heidän tarpeelliseksi katsomiaan asiantuntijoita työterveyshuollon toimintaa suunniteltaessa ja toteutettaessa eli ammattihenkilöt päättävät, milloin on tarpeen käyttää työterveyshuollon asiantuntijoita. Työterveysfysioterapeuttien muuttaminen työterveyshuollon ammattihenkilöiksi lisää heidän mahdollisuuksiaan toimia ja tehdä päätöksiä itsenäisesti työkyvyn ja kuntoutustarpeen seurannassa, arvioinnissa sekä kuntoutusprosessin eri vaiheissa. Muutos edistää myös tuki- ja liikuntaelinsairauksiin liittyvien riskien huomioon ottamista työpaikoilla nykyistä paremmin jo suunnitteluvaiheessa ja työpaikkatason toimintaa laadittaessa.

Valiokunta pitää tarpeellisenä, että työterveyshuollon moniammatillisuutta vahvistetaan edelleen. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on nostettu esille esimerkiksi työterveyspsykologien muuttaminen työterveyshuollon ammattihenkilöiksi. Valiokunnan sosiaali- ja terveysministeriöltä saaman tiedon mukaan työterveyshuoltolain muutostarpeita muiden ammattiryhmien osalta selvitetään osana työterveyshuollon kehittämistä valtioneuvoston periaatepäätöksen Työterveys 2025 mukaisesti.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 259/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö StVM 10/2021 vp

Helsingissä 14.4.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Pekka Aittakumpu kesk
jäsen Kim Berg sd
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ilmari Nurminen sd
jäsen Veronica Rehn-Kivi r
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Juhana Vartiainen kok
jäsen Heidi Viljanen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen

Valiokunnan mietintö StVM 10/2021 vp
Vastalause

Vastalause

Perustelut

Käsiteltävänä olevan esityksen mukaan ehdotetaan muutettavaksi työterveyshuoltolakia työterveyshuollon ammattihenkilön määritelmän osalta. Työterveyshuoltolakia esitetään muutettavaksi siten, että työterveyshuollon toteuttamiseen vaadittavan koulutuksen suorittaneista fysioterapeuteista tulisi työterveyshuollon ammattihenkilöitä, kun nämä nykyisin ovat työterveyshuollon asiantuntijoita. Tämä on kannatettava esitys. Esityksen puutteena on kuitenkin, ettei tässä esityksessä muuteta samalla myös työterveyspsykologin statusta. Molemmat ammattiryhmät toimivat olennaisena osana moniammatillista tiimiä, ja samanarvoinen ammattihenkilön määritelmä on perusteltu sekä työfysioterapeuteille että työpsykologeille.

Työfysioterapeutteja koskevan lakimuutoksen jälkeen työterveyspsykologit jäisivät ainoana isona ammattiryhmänä asiantuntijan rooliin työterveyshuollossa. Molemmat ryhmät — työfysioterapeutit ja työterveyspsykologit — ovat tärkeitä työhyvinvoinnin parantamisessa ja sairauspoissaolojen ehkäisemisessä, ja työkyvyn edistämisessä heidän työllään on merkittävä kansantaloudellinen merkitys. Samaan aikaan mielenterveyteen liittyvät taloudelliset ja inhimilliset kustannukset työelämässä ovat kasvussa.

Mielenterveysongelmat ovat työurien ja hyvinvoinnin suurin uhka Suomessa. Mielenterveysongelma on merkittävin lyhyttä työuraa ennustava tekijä. Työpaikkaselvityksen tarpeellisuus ja psykososiaalisten riskien tunnistaminen ovat työterveyshuollon keskeisiä painopisteitä. Psykologeilla on runsaasti ammattitaitoa näissä prosesseissa.

On tärkeää edistää lainmukaisen työterveyshuollon toteuttamista kaikilla työpaikoilla ja kiinnittää erityinen huomio moniammatillisen yhteistyön toteutumiseen työkyvyn sekä työterveyshuollon tarpeiden arvioinnissa ja hoidon seurannassa. Kokoomuksen mielestä hallitus ei ole huomioinut riittävästi työpsykologien merkitystä työntekijöiden mielenterveyteen ja sen taloudellisia ja inhimillisiä kustannuksia.

Vuonna 2019 mielenterveysperustein myönnetty eläkkeet (33 %) nousivat ensimmäistä kertaa ohi tuki- ja liikuntaelinsairauksien (31 %) työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen yleisimmäksi syyksi. Nykypäivän työ on myös muuttunut siten, että sen henkinen kuormitus on korkeampaa kuin koskaan aiemmin. Siksi on kannatettavaa, että työterveyspsykologit fysioterapeuttien lisäksi määritellään myös työterveyshuollon ammattihenkilöiksi.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna. (Vastalauseen muutosehdotukset)

että hyväksytään yksi lausuma. (Vastalauseen lausumaehdotus)

**Valiokunnan mietintö StVM 10/2021 vp
Vastalause**

Vastalauseen muutosehdotukset

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

4) *työterveyshuollon ammattihenkilöllä* terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettua terveydenhuollon ammattihenkilöä, jolla on työterveyshuollon erikoislääkärin pätevyys taikka muun laillistetun lääkärin, terveydenhoitajan, psykologin tai fysioterapeutin pätevyys ja työterveyshuollon toteuttamiseen tarvittava koulutus;

5) *työterveyshuollon asiantuntijalla* henkilöitä, joilla on ~~psykologin pätevyys ja riittävät tiedot työterveyshuollosta tai joilla on~~ työhygienian, ergonomian, teknisen tai muun vastaavan alan koulutus ja riittävät tiedot työterveyshuollosta tai joilla on muun kuin työterveyshuollon erikoislääkärin pätevyys;

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskuntaan esityksen, jossa muutetaan työterveyspsykologin asema asiantuntijasta työterveyshuollon ammattihenkilöksi.

Helsingissä 14.4.2021

Mia Laiho kok
Juhana Vartiainen kok
Kaisa Juuso ps
Minna Reijonen ps